

TÜRKİYE VE ŞANGAY EĞİTİM SİSTEMLERİNİN KARŞILAŞTIRILMASI¹

Emin Tamer YENEN²

orcid.org/0000-0003-2359-3518

Şefik KARTAL³

orcid.org/0000-0002-1448-0987

Ayhan BULUT⁴

orcid.org/0000-0001-6482-8032

ÖZ

Her toplumun kendine has karakteristik özellikleri ve ilkeleri vardır ve bunları eğitim sistemlerine yansıtır. Bazı ülkeler bu özellikleriyle, diğerlerine nazaran farklar yaratır ve PISA (Program For International Student Assessment) ve TIMSS (Trends in International Mathematics and Science Study) gibi uluslararası değerlendirmelerde ön plana çıkar. Şangay bunun en çarpıcı örneklerinden biridir. Çünkü Şangay ilk defa katıldığı 2009 ve 2012 PISA değerlendirmesi sonuçlarına göre 65 ülke arasında tüm alanlarda (matematik, okuma ve fen becerileri) birinci olmuştur. Bu bağlamda araştırmada, Türkiye eğitim sistemiyle Şangay eğitim sisteminin genel hatlarıyla karşılaştırılması amaçlanmıştır. Bu çalışma genel tarama modellerinden, karşılaştırmalı tarama yöntemi çerçevesinde yapılmıştır. Araştırma verileri nitel araştırma yöntemlerinden olan doküman incelemesi yöntemiyle elde edilmiştir. Veriler toplanırken, Şangay ve Türkiye eğitim sistemleriyle ilgili kitap, dergi, makale, köşe yazısı, resmi belge ve rapor gibi basılı ve internet kaynaklarından yararlanılmıştır. Karşılaştırılan eğitim sistemlerine ait bulgular genel eğitim sistemi, okul kademeleri, eğitim yönetimi, eğitim finansmanı ve öğretmen eğitimi temaları altında raporlaştırılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Türkiye Eğitim Sistemi, Şangay Eğitim Sistemi, Karşılaştırmalı Eğitim.

COMPARISON OF TURKEY AND SHANGHAI EDUCATION SYSTEMS ABSTRACT

Every society has its own characteristics and principles and reflects them in their education system. With these characteristics, some countries make a difference than others and come to the fore in international assessments such as PISA (Program for International Student Assessment) and TIMSS (Trends in International Mathematics and Science Study). Shanghai is one of the most striking examples. Because Shanghai has been the first in all areas (math, reading and science skills) from 65 countries based on the results of PISA assessment held in 2009 when Shanghai participated for the first time and in 2012. In this context, Turkey education system and Shanghai education system have been aimed to compare with their general lines in the research. This study has been made within the framework of comparative screening method which is one of the general survey models. The data have been obtained by the method of document analysis of the qualitative research methods. While collecting the data, books, magazines, articles, columns, print and internet resources such as official documents and reports about Turkey and Shanghai education systems have been used. The findings of the compared educational systems have been reported under themes of general education system, school stages, education management, education financing and teacher training.

Keywords: Turkey Education System, Shanghai Education System, Comparative Education.

¹ Bu çalışma 13-15 Ekim 2016 tarihli 1.Uluslararası Sosyal Bilimler Sempozyumu'nda sözlü bildiri olarak sunulmuştur

² Araştırma Görevlisi, Nevşehir Hacı Bektaş Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı-Eğitim Programları ve Öğretim Bilim Dalı, emintameryenen@nevsehir.edu.tr

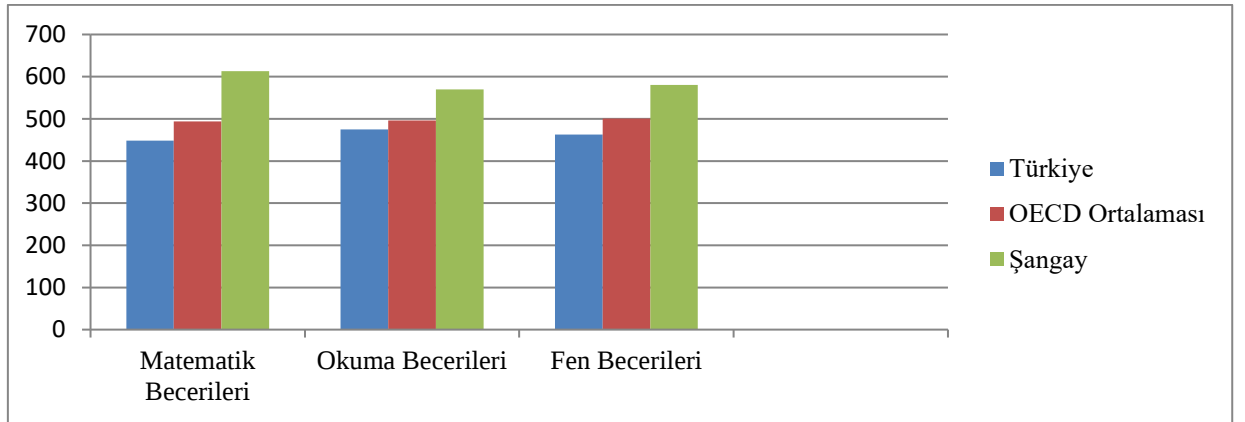
³ Yrd. Doç. Dr., Gaziosmanpaşa Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı- Eğitim Programları ve Öğretim Bilim Dalı, sefik.kartal@gop.edu.tr

⁴ Doktora öğrencisi, Gaziosmanpaşa Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı- Eğitim Programları ve Öğretim Bilim Dalı, ayhanbulut44@hotmail.com

Giriş

Karşılaştırmalı eğitimin, eğitimsel bir bilim olarak ilk defa, Marc Antoine Jullien'in 1817'de kaleme aldığı "Karşılaştırmalı Eğitim Üzerine Bir Çalışma Planı ve Görüşler" adlı eseriyle ortaya çıktığı kabul edilir (Sel, 2004: 1). Lauwerys, Neff ve Varış (1979: 5) karşılaştırmalı eğitimi, farklı toplumlarda yaşanan eğitim problemlerini ve bu problemleri doğuran nedenleri, diğer toplumlardaki benzer aksaklıklarla karşılaştırma, inceleme ve araştırma alanı olarak tanımlamıştır. Ergün'e göre (1985: 3) Karşılaştırmalı Eğitim çeşitli toplumların belirli dönemlerine ait ya da mevcut eğitim sistemlerini farklı yönleriyle inceleyen ve toplumların eğitim reformlarına katkı sağlayan bir bilimdir.

Her toplumun kendine has karakteristik özellikleri ve ilkeleri vardır ve bunları eğitim sistemlerine yansıtırlar. Bazı ülkeler bu özellikleriyle, diğerlerine nazaran farklar yaratır ve PISA (Program For International Student Assessment) ve TIMSS (Trends in International Mathematics and Science Study) gibi uluslararası değerlendirmelerde ön plana çıkar. Şangay bunun en çarpıcı örneklerinden biridir. Çünkü Şangay ilk defa katıldığı 2009 ve 2012 PISA değerlendirmesi sonuçlarına göre 65 ülke arasında tüm alanlarda (matematik, okuma ve fen becerileri) birinci olmuştur. PISA, Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Teşkilatı (OECD) tarafından üç yılda bir düzenlenen, hedef kitlesi 15 yaş grubu olan öğrencilerin matematik, fen ve okuma alanlarındaki bilgi ve becerilerinin değerlendirilmesine yönelik bir çalışmadır (PISA. MEB, 2013: 9). Türkiye de PISA uygulamalarına 2003 yılından beri katılmaktadır. Ancak, Türkiye'nin aldığı sonuçlar her zaman OECD ortalamasının altında olmuş ve puan ortalamalarında üst sıralara oynayacak bir artış gözlenmemiştir. Bu sonuçlara örnek teşkil etmesi amacıyla Türkiye, Şangay ve OECD ülkelerinin PISA 2012 ortalamaları Grafik 1'de sunulmuştur.

Grafik 1: Türkiye, Şangay ve OECD Ülkelerinin PISA 2012 Ortalamaları

(Grafik 1, PISA. MEB (2013) verilerinden yararlanılarak hazırlanmıştır).

PISA 2012 uygulamasına 34'ü OECD ülkesi olmak üzere 65 ülke katılmıştır. Türkiye matematik alanında 448 puanla 44., okuma becerileri alanında 475 puanla 41.ve fen alanında 463 puanla 43. sırada yer alırken, Şangay tüm alanlarda birinci olup matematik alanında 613, okuma becerilerinde 570, fen alanında 580 puan almıştır. OECD ülkelerinin genel ortalamaları ise sırasıyla, 494, 496 ve 501'dir. Bu sonuçlar, Türkiye'nin söz konusu beceri alanlarında üst düzeye çıkması için çok yol kat etmesi gerektiğini göstermektedir.

Bu doğrultuda, Türkiye'nin mevcut eğitim sisteminin PISA sonuçlarında en yüksek skorları elde eden Şangay (Çin) eğitim sistemiyle karşılaştırılması, eğitim sistemlerinin güçlü ve zayıf yönlerinin belirlenmesi ve Türkiye'deki eğitim kalitesinin yükseltilmesi açısından önemlidir. Bu bağlamda araştırmada, Türkiye eğitim sistemiyle Şangay eğitim sisteminin genel hatlarıyla ve okul kademelerine geçiş, genel amaçlar, okul öncesinden yükseköğrenime kadar olan okul programları, eğitim yönetimleri, eğitim finansmanı ve öğretmen eğitimi alanlarında karşılaştırılması amaçlanmıştır.

Yöntem

Bu çalışma genel tarama modellerinden, karşılaştırmalı tarama yöntemi çerçevesinde yapılmıştır. Karşılaştırmalı taramalarda önce her iki durum yönetim biçimleri, öğretim kademeleri ya da okullaşma oranları gibi belirli değişkenler açısından ayrıntılı bir biçimde betimlenir. Sonraki aşamada, belirlenen ortak ölçütlere göre durum ya da sistemler benzerlik ve farklılıkları açısından karşılaştırılır. Son olarak da elde edilen sonuçlar yorumlanarak gerekli görülen önlem ve öneriler sunulur (Karasar, 2012: 86).

Verilerin Toplanması ve Analizi

Araştırma verileri nitel araştırma yöntemlerinden olan doküman incelemesi yöntemiyle elde edilmiştir. Bu yöntemde veriler mevcut kaynak, doküman ve belgelerin incelenmesi yoluyla toplanır (Karasar, 2012: 183). Veriler toplanırken, Şangay ve Türkiye eğitim sistemleriyle ilgili kitap, dergi, makale, köşe yazısı, resmi belge ve rapor gibi basılı dokümanlardan ve resmi internet kaynaklarından yararlanılmıştır. Veriler toplanırken birinci öncelik ulusal ve uluslararası hakemli dergilerdeki doi numaralı makalelere ve Çin, Şangay ve Türkiye eğitim sistemlerini anlatan kitaplara yer verilmiştir. Ancak Şangay eğitim sisteminin spesifik bir konu olması ve ulusal ölçekteki çalışmalarda çok az yer alması nedeniyle doküman taramasında internet kaynaklarına da başvurulmuştur. Verilerin güvenilirliğinin sağlanması açısından internette yer alan kaynakların tarihinin ve yazarlarının belli olmasına ve OECD, NCEE, OMEP ve UVM gibi resmi kurum ve kuruluşların rapor ve belgelerinden yararlanılmasına özen gösterilmiştir.

Araştırmada resmi belge ve dokümanlara ait veriler betimsel bir şekilde analiz edilerek, araştırmacının belirlemiş olduğu sırayla değerlendirilmiş, yorumlanmış ve sunulmuştur. Karşılaştırma ölçütleri; genel eğitim sistemi ve eğitim programları, okul öncesi eğitim, ilkokul, ortaokul, genel lise ve mesleki lise, yükseköğrenim, eğitim yönetimi, eğitim finansmanı ve öğretmen eğitimi olarak belirlenmiş ve raporlaştırılmıştır.

ŞANGAY VE TÜRKİYE’NİN GENEL EĞİTİM PROGRAMLARI

Şangay, Çin Milli Eğitim Bakanlığı’na genel olarak bağlı olsa da Çin’e bağlı eyalet statüsü taşıdığından, Şangay’ın eğitim politikalarında merkezi sisteme göre bazı farklılıkları olabilmektedir. Şangay, Çin’in ilk dokuz yıllık zorunlu eğitime geçen şehridir. 1986’da dokuz yıllık eğitime geçişle başlayan reformlarında Şangay milli eğitim politikasına dayalı olarak, öğrencilerin nitelikli eğitim almasını, ahlaki, fiziksel ve zekâ gelişimlerini ve mesleki yönlendirmeyi öncelikli amaç olarak benimsemiştir. Şangay’da temel eğitim iki şekilde olabilmektedir. İlki “5-4-3” formatında, beş yıl ilkokul, dört yıl ortaokul ve üç yıl lise şeklinde yapılandırılmıştır. İkinci seçenek ise 6+3+3 şeklindedir. Bu formatta ilkokul 6 yıl iken ortaokul ve lise (üst ortaokul) 3’er yıldır. Ayrıca, zorunlu eğitim kapsamında dokuz yıl boyunca (ilkokul-ortaokul) eğitim veren okullar da vardır. Şangay’da zorunlu eğitimden sonra, (yaklaşık olarak 15 yaş) liseye giriş sınavı yapılmaktadır. Bu sınavın sonuçlarına bağlı olarak öğrenciler ya akademik bir liseye ya da mesleki bir liseye giderler veya tam zamanlı eğitimi bırakabilirler (NCEE, 2015).

Şangay’da 1986’da başlayan öğretim programı reformlarının ikinci ayağına 1998 yılında geçilmiştir. İkinci aşamadaki öğretim programı reformunda sekiz öğrenme alanı “*matematik, dil ve edebiyat, sosyal bilimler, doğa bilimleri, beden eğitimi, teknoloji, uygulamalı eğitim* (sosyal hizmet, toplumla kaynaşmayı içerir) *ve sanat*” çalışma kapsamına alınmış ve mevcut program temel eğitim programı, genişletilmiş öğretim programı ve araştırma odaklı öğretim programı olmak üzere üç bölüme ayrılmıştır. Temel eğitim programı, tüm öğrencilerin alması gereken zorunlu dersleri kapsarken, geliştirilmiş öğretim programı öğrencilerin farklı ilgi ve becerilerine yönelik seçmeli dersleri kapsamaktadır. Araştırma temelli öğretim programı ise, program dışı etkinlikleri içerir ve öğrencilerde öğrenmeyi öğrenme arzusu kazandırmayı, öğrendiklerini uygulayabilmeyi ve kendi başlarına araştırma yapabilmelerini amaçlamaktadır (Demir ve Yavuz, 2014: 117).

Şangay eğitim sistemin göze çarpan en önemli özellikleri şöyle sıralanmıştır (Jinjie, 2012: 6):

- Yüksek seçicilikte eğitim sistemi: akademik ve mesleki liselere giriş

- Ailelerin eğitimden yoğun talep ve beklentileri
- Öğrenmede eşit imkanlar
- Daha merkezi ve profesyonelce organize edilmiş öğretim sistemi
- Mesleki bilgi ve araştırma metodolojisiyle donanımlı nitelikli öğretmenler
- Öğretmenlik mesleğinin değerli oluşu
- Açık ve yenilikçi eğitim sistemi

Türkiye ve Şangay'ın okul yapılanması birbirine benzemektedir. Her iki sistemde de kademeler, okul öncesi, ilkokul, ortaokul, genel lise ve mesleki lise olarak sıralanmakta ve yükseköğrenime geçilmektedir. Ancak Şangay'da ortaokuldan sonra diploma alınabilirken, Türkiye'de 12 yıllık zorunu eğitim kapsamında öğrenciler liseden sonra diploma alabilmektedir.

Türkiye'de eğitim ve öğretim programlarıyla ilgili kararlar merkezden alınmaktadır. Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı tarafından belirlenmiş olan zorunlu ve seçmeli dersler ve içerikleri ile ders saatleri il ve ilçe müdürlükleri tarafından uygulanırken, Şangay'da temel eğitim programları kapsamında tüm okullar bir çekirdek program kullanmaktadır (NCEE, 2015). Ancak Şangay, öğrenme içerikleriyle ilgili kararlar alma konusunda Türkiye'ye göre daha esnek ve yereldir. Ayrıca Şangay eğitim sisteminde temel programın yanında, öğrencilerin ilgi ve becerilerine yönelik seçmeli dersleri içeren geliştirilmiş öğretim programı ve program dışı araştırma etkinliklerini içeren araştırma temelli öğretim programı da uygulanmaktadır (Demir ve Yavuz, 2014: 117) .

Okul Öncesi Eğitim

Şangay modern bir şehir olarak uzun ve zengin bir geçmişe sahiptir. Bu zengin tarihin bıraktığı mirasla, yerel hükümet okul öncesi eğitime büyük önem vermekte ve isteyen herkesin devlet kuruluşlarında erken çocukluk eğitiminden yararlanmaları sağlanmaktadır. Şangay'da her çocuk doğumundan 6 yaşına kadar okul öncesi eğitim alabilmektedir. 0-3 yaş arası bebekler için toplum temelli kreşler (gündüz bakımevleri) ailelere hizmet vermektedir. Şangay'daki ailelerin %96,2'si bu toplum kreşlerinden her yıl dört farklı dönemde ücretsiz olarak rehberlik ve danışmanlık hizmeti almaktadır. Okul öncesi eğitimde açılan bu kurumlar resmi eğitimin bir parçasıdır. Akademik programları olmayan bu kreşler sadece çocukların bakım ve korunmasından sorumludur (OMEP, 2013:1).

Şangay'ın modernizasyonunda okul öncesi eğitim önemli bir rol oynamaktadır. Bu bağlamda Şangay anaokulu hizmetlerinde hızlı bir gelişim göstermiştir. Günümüzde Şangay'da 3-6 yaş

arası hizmet veren 1337 anaokulu ve 444,200 anaokulu öğrencisi vardır. Şangay’da okul öncesi eğitim zorunlu olmasa da anaokuluna devam eden öğrencilerin sayısı bu yaş grubundaki çocukların %95’ine tekabül etmektedir (OMEP, 2013: 1). Bu oran okul öncesi eğitime ailelerin de çok önem verdiğinin bir göstergesidir.

Şangay’da devlet okullarının yanı sıra özel eğitim kurumları da okul öncesi eğitim hizmeti vermektedir. Özellikle uluslararası kuruluşlar bu alanda özel olarak hizmet vermektedir. Kırsal kesimlerde köy komiteleri olarak adlandırılan yerel otoriteler de özel olarak okul öncesi eğitim kurumları açabilmektedir. Şangay’da okul öncesi eğitimde genel olarak ahlak, sağlık, temel matematik, spor, dil, genel kültür, müzik, sanat dersleri verilmektedir. Okullar isterlerse ayrıca özel programlar uygulayabilmektedir (MEB, 2015, a).

Çin Eğitim Bakanlığı 2020’ye kadar en az bir yıllık okul öncesi eğitimi herkese ulaştırmayı ve iki yıllık ana sınıfı eğitimini ise ülke geneline yaymayı hedeflemektedir. Özellikle Şangay, diğer bölgelere göre bu hedefe hızla ilerlemektedir (Şirin ve Vatanartıran, 2014: 37).

Türkiye’de okul öncesi eğitim 37-66 ay arasını kapsamaktadır ve zorunlu değildir. Türkiye’de okul öncesi eğitim bağımsız anaokullarında, ilkokullara bağlı anasınıflarında ve özel eğitim kurumlarına bağlı özel okullarda verilmektedir. Genel olarak çocuk kreşi ve anaokulu olmak üzere iki bölümden oluşan okul öncesi eğitim Milli eğitim Bakanlığı ve Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu tarafından denetlenmektedir (Erdem, 2009: 11). Şangay’da da okul öncesi kurumları 0-6 yaş arasındadır ve çocuk yuvaları ve anaokulları olmak üzere ikiye ayrılır. Ancak Şangay’da çocuk yuvaları devlet tarafından bir toplum hizmeti olarak görülmektedir ve ailelere yılın belli dönemlerinde ücretsiz rehberlik ve danışmanlık hizmeti verilmektedir. Türkiye’de ise çocuk yuvalarında ve anaokullarında özel kuruluşlar önemli bir yer tutmaktadır. 2014-2015 eğitim-öğretim yılı verilerine göre, Türkiye’de resmi ve özel kurumlara bağlı 26.972 okul öncesi okullarında 1.156.661 çocuk bulunmaktadır. Sadece anaokulu olarak 4167 okulda (1908’i özel) 369.173 öğrenci anaokulu hizmetinden yararlanmıştır (MEB, 2015,b: 51). Şangay’da ise 1337 anaokulu ve 444,200 anaokulu öğrencisi vardır. Şangay’da okul öncesi eğitim oranı %95 iken, bu oran Türkiye’de 2010 yılında başlatılan Okul Öncesi Eğitimi Güçlendirme Projesiyle %38’den %64’lere çıkarılmıştır (Özdemir, 2013). Yükselen bu artışa rağmen Türkiye’deki okul öncesi eğitim oranı Şangay’ın çok altındadır.

İlkokul Eğitimi

Şangay’da ilkokul eğitimi 1985 yılında yürürlüğe giren zorunlu eğitim yasasıyla 5 ile 6 yıl arasında esneklik göstermektedir. Ancak bu esneklik 9 yıllık zorunlu eğitimi etkilememektedir. Çünkü 5 yıl ilkokul okuyanlar 4 yıl ortaokula gitme zorunluluğundadır. 6 yıl ilkokula gidenler

ise 3 yıllık ortaokul programlarına devam edebilirler (MEB, 2015,a). Bu esneklik Çincenin çok zor öğrenilen bir alfabeye sahip olmasından kaynaklanabilir. 3500 yıllık tarihi olan bu karakteristik dil yapısında, karakterler yan yana gelerek kelimeyi oluşturmazlar. Çin dilinde her kelime için farklı bir karakter vardır. Çince ortalama 5.000 ile 7.000 arası karakter vardır ve Çince bir gazete okuyabilmek için en az 3.000 karakterin öğrenilmesi gerekir (Wikipedia, 2015, a). Bu yüzden bazı okullar öğrencilerin ortaokula daha hazırlıklı gidebilmeleri için ilkökul sürelerini uzatabilmektedirler. Bazı okullar ise 9 yıl kesintisiz olarak (ilkokul-ortaokul) eğitim verebilmektedir. Şangay'da ilkökula kayıt oranı %99,9'dur (OECD, 2010: 86).

Şangay'da ilkökula başlama yaşı ortalama 6-7 arasındadır ve okullar tam gün eğitim yapmaktadır. Ulusal milli eğitim politikasına dayalı olarak Şangay, öğretim kalitesine ve öğrencilerin ahlaki, fiziksel ve zekâ gelişimlerine büyük önem vermektedir. İlkokulda genel olarak, öğrencilerin gelecekleri için iyi bir gelişim sağlanması, yüksek ideallere sahip yeni bir Çin vatandaşlığı bilinci kazandırılması ve ülkenin sosyalist yapısı içinde öğrencilere ahlaki değerler, iyi bir eğitim ve disiplin kazandırılması amaçlanmaktadır. Şangay'da yaklaşık 1530 ilkökul (devlet) ve 1,5 milyona yakın ilkökul öğrencisi bulunmaktadır. Şangay'da ilkökul hizmeti veren özel okullar da bulunmaktadır ve sayıları 40'ın üzerindedir (UVM, 2015: 3).

Şangay ilkökul programında Çin Halk Cumhuriyeti merkez programına dayalı olarak, 1. ve 2. sınıflardan itibaren Çin Dili, Aritmetik, Hayat Bilgisi, Müzik, Resim, Beden Eğitimi, Ahlak Eğitimi, Coğrafya ve Tarih dersleri verilmektedir. İngilizce genel olarak 3. sınıftan itibaren verilmektedir ancak, özel okullarda İngilizce eğitimi daha alt sınıflardan itibaren verilebilmektedir. Öğrenciler ayrıca, merkezlerde bulunan bilim ve teknoloji saraylarına gidip bilimsel deneylere, gençlik etkinlikleri kapsamında spor yarışmalarına, toplumsal hizmet çalışmalarına, gezilere ve milli bayram ve özel günlerde düzenlenecek olan gösteri çalışmalarına katılabilmektedirler (MEB, 2015,a).

Türkiye'de ilkökula başlama yaşı ortalama 5,5-6 yaş aralığındadır. Yeni eğitim sistemine göre dört yıl süren ilkökul eğitimi zorunludur ve devlet okullarında parasızdır. Türkiye'de beş yıldan dört yıla düşen ilkökul eğitim süresinin yanında dersler de değişikliğe uğramıştır. Eskiden Matematik, Türkçe ve Hayat Bilgisi ilkökulda mihver ders iken, bu derslere Fen Bilimleri ve İngilizce de eklenmiştir. Milli Eğitim Bakanlığı İngilizceyi 2. sınıftan itibaren zorunlu ders kapsamına almıştır. Dil öğreniminin uzun bir sürece yayılması ve daha kolay öğrenilmesi nedeniyle İngilizce dersinin erken yaşlardan itibaren programlarda yer almasının, dil öğrenimine olumlu yönde etki edeceği söylenebilir (Gömlüksiz ve Kılınç, 2014: 44). Şangay'da İngilizce eğitimi 3. sınıftan itibaren verilmektedir. Şangay'ın ilkökul düzeyinde Türkiye'ye

göre oldukça farklı derslere sahip olduğu görülmektedir. Bunlar Aritmetik, Coğrafya ve Tarih'tir. Türkiye'de lise eğitiminde verilen bu derslerin, Şangay'daki içeriklerinin ilkökul seviyesine göre basite indirildiği ve temel Hayat Bilgisi kapsamında verildiği düşünülebilir. 2014-2015 verilerine göre, Türkiye'de 27.544 (1205'i özel) ilkökulda 5.434.150 öğrenci vardır (MEB, 2015,b: 66). Şangay'da ise 1530 ilkökulda yaklaşık 1.5 milyon öğrenci eğitim görmektedir. Şangay'da ilkökula kayıt oranı %99.9 iken, Türkiye'de bu oran %96 dolaylarındadır.

Ortaokul Eğitimi

Şangay'da ortaöğretim 6+3+3 ve 5+4+3 yapısına göre 3 veya 4 yıllık okul programlarında verilmektedir. Zorunlu eğitim kapsamında olan ortaöğretim okulları liselerden ayrı binalarda yer almaktadır ve genel olarak öğrencilerini liselere giriş sınavına hazırlamaktadırlar. Bu sınavda alınan puanlara göre öğrenciler genel liselere (akademik) ya da mesleki liselere kayıt olmaktadır (Jinjie, 2012: 5). Şehirde mesleki ara eleman, teknik ve idari personel yetiştiren resmi ve özel ortaöğretim kurumları da mevcuttur (MEB, 2015,a). Şangay'da ortaokula kayıt oranı %99,9'la ilkökula kayıt oranıyla aynıdır (OECD, 2010: 86). Türkiye'de ortaokul eğitimi 5. sınıfta başlar ve 8. sınıfta biter. Dört yıl süren ve zorunlu eğitim kapsamında olan ortaokullara geçiş, herhangi bir sınava tabi olmadan devlet tarafından Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemindeki verilere göre yapılmaktadır (MEB, 2012: 11). Şangay eğitim sisteminde de ortaokul eğitimi zorunludur ve eyalet yönetimi öğrencilerini ikamet ettikleri bölgelerdeki okullara kayıt ettirmektedir. Ancak Şangay'da ortaokul süreleri 3 ile 4 yıl arası değişmektedir. Şangay'da ortaokulların çoğu akademik liseye öğrenci hazırlamak için tasarlanmıştır, bir kısmı da mesleki ara eleman sıkıntısı yaşamamak için mesleki ortaokullar olarak hizmet vermektedir ve genellikle mesleki ortaokulların eğitim süreleri dört yıldır. Türkiye'deki yeni sistemde mesleki ortaokullar kaldırılmış, genel ortaokulun haricinde sadece imam hatip ortaokulları faaliyete girmiştir. Ancak sisteme göre imam hatip ortaokulları yalnızca 5. sınıfa geçişte veli tercihi neticesinde kayıt almaktadır, ara dönemlerde öğrenci kabulü yapılmamaktadır (MEB, 2012: 11).

Türkiye'de günümüzde 16.969 ortaokulda (1111'i özel) 5.278.107 ortaokul öğrencisi öğrenim görmektedir. Eğitim gören öğrencilerin 315.143'ü Açıköğretim Ortaokulu kapsamındaki öğrencilerden oluşmakta ve merkezi sınavlara katılarak eğitimini devam ettirmektedir (MEB, 2015,b: 67). Türkiye'de ortaokulda okullaşma oranı %94,35 iken, Şangay'da bu oran %100'e yakındır.

Lise Eğitimi

Şangay'da lise eğitimi 3 yıl sürmekte ve zorunlu eğitim kapsamına girmemektedir. Öğrenciler 15 yaş civarlarında isterlerse ortaokul sonrası okula devam etmeyebilir ya da bir üst ortaöğretim programına (lise) geçebilirler, ancak liselere girişte *zhongkao* adı verilen liseye giriş sınavına girmek zorundadırlar. Bu sınavın sonuçlarına göre öğrenciler ya akademik bir liseye ya da mesleki bir liseye kaydolurlar. Akademik liselerde öğrenciler çekirdek programdaki zorunlu ve seçmeli dersleri üç yıl boyunca üniversiteye giriş sınavında başarılı olabilmek için görürler. Mesleki okullar ise iki ya da üç yıllık programlarda belirli mesleki ve zirai alanlarda teknik personel yetiştirirler. Çin'in genelinde akademik liselere katılım oranı %52,2 iken Şangay'da bu oran %98'e yükselmektedir (NCEE, 2015).

Her eyalet gibi Şangay da ulusal standart programı takip eder. Akademik eğitim veren genel liselerde *Matematik*, *Çin Dili*, *İngilizce*, *Tarih*, *Coğrafya*, *Siyasal Bilgiler*, *Fizik*, *Kimya*, *Biyoloji*, *Müzik*, *Beden Eğitimi*, *Güzel Sanatlar*, *Psikoloji* ve *Çalışma Becerileri* gibi dersler vardır. Tüm liselerde *huiako* denilen lise bitirme sınavları sonrası diploma verilmektedir. Bu sınavlar seçilen alana göre Çin Dili, İngilizce, Matematik ve Kimya veya Fizik derslerinden biri ya da Çin Dili, Matematik, İngilizce ve Tarih veya Coğrafya'dan biri olmak üzere 4 dersten yapılır. Ülkede bulunan 56 farklı ulusa mensup azınlıklar kendi dilleri ve seçtikleri bu derslerden sınava girmektedirler. Bazı okullar, özellikle meslek liseleri, zirai bölge ve fabrika staj programları uygulamaktadırlar. Lise bitirme sınavından sonra yükseköğrenime devam etmek isteyen öğrenciler, üniversiteye giriş sınavına (*gaokao*) girmektedirler. Lise bitirme sınavında aldıkları sonuçlar ayrıca üniversiteye girişte değerlendirilmektedir. Liselerde önemli başarı gösterip lise bitirme sınavlarında yüksek puan alan öğrenciler sınavsız olarak yükseköğrenime devam edebilmektedirler (MEB, 2015,b).

Türkiye'de lise eğitimi dört yıldır ve zorunlu eğitim kapsamındadır. 2017-2018 eğitim öğretim yılı başında yapılan ve "Veli Tercihine Bağlı Serbest Kayıt Sistemi" adı verilen yeni ve geçici bir sistemle ortaokul sonrası öğrenciler adreslerine yakın durumda bulunan beş liseyi tercih edebilmektedir. Nitelikli okullara (Fen Lisesi, Sosyal Bilimler Lisesi ve Proje okulları) girmek isteyen öğrencilerin ise "isteğe bağlı olarak" merkezi sınava girmesi kararlaştırılmıştır. 2018-2019 eğitim-öğretim yılından itibaren ise Liseye Geçiş Sistemi (LGS) adı verilen yeni bir sistemin uygulamaya konulması planlanmıştır. Bu plana göre: 6. 7. ve 8. sınıf öğrencilerine eğitim yılı boyunca sınav yapılması, öğrencilerin 8. sınıf sonunda 3 yıl boyunca girdikleri İl Milli Eğitim Müdürlükleri tarafından organize edilen ve içeriğinde açık uçlu soruların da bulunduğu tüm sınavların not ortalamaları hesaplanarak tercih ettiği okullara yerleştirilmesi,

yerleşemeyen öğrencilerin ise evlerine en yakın okullardan, istedikleri alanlarda tercih yapmaları kararlaştırılmıştır. Şangay eğitim sisteminde de ortaokul sonrası akademik liselere giriş sınavı vardır. Başarılı olanlar akademik liselere, istediği okulu tercih edemeyenler meslek liselerine ya da adreslerine en yakın okullara kayıt olmaktadır. Şangay’da, Türkiye’deki gibi liselere kayıt zorunluğu yoktur ve lise eğitimi Türkiye’ye göre bir yıl azdır (3 yıl).

Türkiye’de üniversiteye hazırlığın temel amaç olduğu genel liselerde, Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı’nın belirlemiş olduğu haftalık çizelgeye göre tüm kademelerde dil ve anlatım, edebiyat, birinci yabancı dil (İngilizce), din kültürü ve ahlak bilgisi, beden eğitimi, güzel sanatlar veya resim ortak ders olarak kabul edilmiştir. Alanlara ayrılmadan önceki kademeler olan 9 ve 10. sınıflarda tüm kademelerdeki ortak derslere ek olarak, matematik, fizik, tarih, coğrafya, kimya ve biyoloji ortak dersler kapsamında yer almaktadır (MEB, 2015,c). Alan seçiminden sonra öğrenciler 11 ve 12. sınıflarda kendi alanlarıyla ilgili derslerden sorumlu olurlar ve Yükseköğrenime Geçiş Sınavında daha çok kendi alanlarındaki derslerden sınava tabi olurlar. Şangay’da siyasal bilgiler, çalışma becerileri ve kendi dilleri olan Çin dili dersleri dışındaki dersler Türkiye’dekilerine benzemektedir. Ancak Şangay’da üniversite sınavı öncesi *huiako* denilen lise bitirme sınavları vardır. Bu sınavlardan başarılı olmadan öğrenciler diploma alamazlar ve üniversite sınavlarına giremezler.

Türkiye’de 2015 verilerine göre 9061 (1603’ü özel) genel ve mesleki lisede toplam 5.691.071 öğrenci mevcuttur. Bu istatistiğin içinde azımsanmayacak bir lise türü vardır, o da 1.470.434 öğrenci ile açık öğretim lisesidir (MEB, 2015,b: 67). Merkezi ders geçme sınavlarıyla mezun veren açık öğretim lisesi öğrencileri belli okullarda akşam ya da hafta sonu eğitim alabilmektedirler. Türkiye’de liselerde okullaşma oranı %79,37’dir (MEB, 2015,c). Bu oran Şangay’da akademik liselerde %98’e çıkmaktadır. Bu oranlar ilginç bir durumu da ortaya koymaktadır, çünkü Şangay’da lise eğitimi zorunlu olmamasına rağmen okullaşma oranı Türkiye’ye göre oldukça yüksektir.

Mesleki Eğitim

Şangay’da ilkokuldan mezun olan bir öğrenci 9 yıllık zorunlu eğitim kapsamında yer alan 3 (6+3) veya 4 (5+4) yıllık bir mesleki liseye gidebilir. Mesleki liselere giden öğrenciler genel olarak açık pazar ekonomisindeki işgücü ihtiyacını karşılamak üzere eğitim görürler. Mesleki liselerde öğretim süresi iki ile dört yıl arasında değişiklik gösterirken, tıp bilimi ve mühendislik gibi bazı özel alanlarda beş yıllık programlar uygulanabilmektedir. Şangay’da özel mesleki liseler de bulunmaktadır. Bu okullar genellikle nitelikli işçi, teknik ve idari personel yetiştirmektedir ve buradan mezun olanlar genellikle iş bulma kaygısı yaşamamaktadırlar

(NCEE, 2015). Şangay’da bazı akademik okullar mesleki eğitimde yer alan dersleri programlarına tamamlayıcı ders olarak yerleştirebilmektedir. Çoğu okul öğrencilerine akademik üç yıllık eğitim sonrasında ek olarak bir yıllık mesleki eğitim vererek sertifikalandırmaya (3+1) başlamıştır. Bazı gelişimci okullar ise “bir diploma, çok sertifika” söylemiyle öğrencilerine hem mezuniyet diploması hem de halk eğitimdeki meslek sertifikaları gibi mesleki sertifikalar kazandırmaktadır (OECD, 2010: 86). Meslek okulları arasında uzman meslek ve tarım okulları da bulunmaktadır. Bu okullar, hizmet ve tarım sektöründeki meslek alanlarına uzman (nitelikli) eleman yetiştirmekte ve çeşitli alanlarda çalışacak işgücünü temin etmektedir. Bu okulların başarılı mezunlarına devlette istihdam kolaylığı sağlansa da genel olarak kendileri iş bulmaktadırlar. Uzman meslek ve tarım okulları, *mühendislik, sağlık, ormancılık, tarım, maliye ve muhasebe, turizm, beden eğitimi, uygulamalı sanatlar, moda tasarımı, kozmetik, siyasal bilimler ve hukuk, katiplik ve aşçılık* gibi alanlarda eğitim vermektedir. Ayrıca, bu okulların mezunları üniversiteye giriş sınavlarına katılabilmektedirler (MEB, 2015,a).

Türkiye’de ise öğrenciler liselere giriş sınavında aldıkları puanlarla ya da okul ortalamalarıyla meslek liseleri arasından tercihte bulunmaktadır. Türkiye’de her lisenin bir taban puanı bulunmaktadır ve bu puanın altında alan öğrenciler, eğer tercih ettikleri meslek liselerinde kontenjan bulamazsa, adreslerine en yakın beş okul arasından tercih yapmaktadırlar. Şangay’da ise durum biraz farklıdır, meslek liseleri puanla öğrenci almamaktadır. Türkiye’dekine benzer şekilde, akademik genel liseye puanı tutmayan ya da meslek lisesine gitmek isteyen öğrenciler meslek liselerine kayıt olmaktadır.

Türkiye’de 2009 yılında katsayı sisteminin kalkmasıyla birlikte meslek lisesine kayıt oranlarında büyük bir yükseliş gözlemlenmiştir. Ancak %27’lerden %54’lere çıkan okullaşma oranında %80 hedeflenmektedir (MEB, 2015,d). Şangay’da ise bu oran %59 dolaylarındadır (Yang, 2014). Mesleki eğitim Şangay’da da yükseköğrenime yoğun talepten dolayı pek tercih edilmemektedir (Cheng ve Yip, 2006: 33). Her iki eğitim sisteminin meslek liseleri yapılanması incelendiğinde, meslek liselerinin alan çeşitliliğine sahip olduğu görülmüştür ve endüstri, sağlık, idari, ticari, eğitim, turizm, rekreasyon, yemek ve birçok hizmet sektöründe eğitim veren meslek liseleri vardır. Şangay’da farklı olarak tarım ve ormancılık sektöründe ve siyasal alanda eğitim veren meslek liseleri mevcuttur.

Yükseköğrenim

Şangay’da bugün çok farklı alanlarda eğitim veren bir yükseköğrenim sistemi uygulanmaktadır. Genel olarak 4 yıllık, bazı dallarda (fen, mühendislik, tıp) 5 yıllık eğitim yapan üniversite ve

yüksekokullar vardır. Üniversiteyi dışardan bitirmek isteyenler için eğitim süresi 4 veya 5 yıl olan ve televizyon ile yayın yapan açık öğretim üniversiteleri de mevcuttur. Şangay’da yüksek lisans ve doktora eğitimi genellikle 3 yıldır. Master ve doktora dereceleri sadece Devlet Konseyi tarafından yetkilendirilen üniversite ve bilimsel araştırma kurumları tarafından verilmektedir (MEB, 2015,a). Şangay’da devlete bağlı 61 yükseköğrenim kurumu vardır. Bu kurumların yanında birkaç özel üniversite de hizmet vermektedir (OECD, 2010: 86). Çin’de eğitim araştırma enstitülerinin ve fen bilimleri alanındaki enstitülerin uluslararası çalışmalara katkı sağlayabilecek ve rekabet edebilecek seviyeye getirilmesi hedeflenmektedir. Ülke genelinde bilimsel ve teknolojik araştırmalar için Çin Bilimler Akademisi, Devlet Konseyi, yerel yönetim bilimsel araştırma kuruluşları, üniversiteler ve araştırma enstitüleri kurulmuştur (Arabacı ve Karabatak, 2013: 130). Bu kuruluşlarda *tarım ve ormancılık, tıp, öğretmenlik, Çince, bilim ve mühendislik, maliye ve ekonomi, siyasal bilgiler ve hukuk, güzel sanatlar, beden eğitimi ve etnik araştırmalar* gibi alan eğitimleri verilmektedir. Ayrıca Şangay’da, *maliye ve ekonomi, bilgisayar, elektronik teknolojisi, çevre, malzeme bilimi, enerji kaynakları, tıbbi tedavi teknolojisi, biyolojik teknoloji, gıda, hafif sanayi ve yabancı dil* gibi alanlarda mesleki eğitim veren 2-3 yıllık yüksekokullar da bulunmaktadır (MEB, 2015,a).

Çin ve eyaleti olan Şangay’da üniversite ve fakültelere girebilmek için *gaokoa* adı verilen ulusal yükseköğretim giriş sınavı yapılmaktadır. Öğrenciler, sınav sonuçlarına göre belirli üniversitelere giriş hakkını kazanır ve tercihte bulunurlar. Çin üniversite giriş sınavında puanlar, konu başına verilen yüzdelerle belirlenmektedir ve sınavda alınabilecek en yüksek puan 500 olarak belirlenmiştir. Bir üniversite ya da öğretmen kolejine girmek için gerekli asgari puan 280-370 arasında değişmektedir (MEB, 2015, a). 1985 yılında Şangay kendi yükseköğrenim kurumlarına sınav yapma hakkı kazanmıştır. Bu Şangay’a sınavlarda ve eğitim programlarında önemli değişiklikler yapmasına olanak sağlamıştır. Bu bağlamda Şangay, yoğun ezbere dayalı programlarını ve dolayısıyla sınav sorularını öğrencilerin yeteneklerini ortaya koyabilecek ve günlük hayatta karşılaşılabilecekleri problemleri çözmeye yönelik değiştirmiştir (UVM, 2015: 12). Yapılan bu değişikliklere ek olarak 1988’den itibaren öğrencilere konu alanı seçme özgürlüğü de getirilmiştir. Bir başka deyişle, Çince, Matematik ve Yabancı Dil herkesin almak zorunda olduğu ortak dersler olurken, genel programda geriye kalan altı ders iki kategoride fen bilimleri (fizik, kimya ve biyoloji) ve sözel alan (tarih, coğrafya ve siyaset eğitimi) öğrencilerin seçimine bırakılmıştır (Arabacı ve Karabatak, 2013: 128).

Türkiye’de Milli Eğitim Temel Kanununa göre yükseköğretim, en az iki yıllık eğitim veren eğitim kurumlarının tümünü kapsar (Erdem, 2009: 13). Yükseköğretim basamakları

ortaöğretimden sonra ön lisans, lisans ve lisansüstü kademeleri olmak üzere üç basamaktan oluşmaktadır. Ön lisans, ortalama eğitim süresi iki yıldır ve teknik, idari, sağlık ve eğitim sektöründe ara insan gücünün yetiştirilmesini kapsamaktadır (Erdem, 2009: 14). Lisans programları genel olarak dört yıl sürmektedir ancak mühendislik tıp gibi bazı alanlarda bu süre beş ya da altı yıla çıkabilmektedir. Lisansüstü eğitim programları yüksek lisans ve doktora programları olmak üzere ikiye ayrılmaktadır. Yüksek lisans ve doktora programları üniversitelere ve enstitülere göre değişiklik göstermekle beraber, genelde iki ile dört yıl arası sürmektedir. Yükseköğretimde aynı basamakları Şangay yükseköğretiminde de görmekteyiz, ancak eğitim sürelerinde birtakım farklılıklar söz konusu olabilir. Örneğin Türkiye’de ön lisans programları genel olarak iki yıl sürmekte iken bu süre Şangay’da üç yıla çıkabilmektedir ya da Türkiye’de yüksek lisans ve doktora eğitim süreleri birbirinden farklı iken Şangay’da bu süre her iki program için de üç yıldır.

Şangay yükseköğrenimi ile Türkiye yükseköğrenimine girişler ulusal sınavlarla yapılmaktadır ve her iki sistemde de eğitim basamakları ve öğretim alanları birbirine benzemektedir, ancak yönetim yapıları bakımından bazı farklılıkların olduğu söylenebilir. Şangay’da yükseköğrenim daha yereldir ve belediye başkanı öğrenci işleri, akademik bağlantılar ve finansman konusunda rektörlere yardımcı olur. Şangay’da yükseköğretim ile ilgili politikalar Eğitim Bakanlığı tarafından yapılır. Eğitim Bakanlığı aynı zamanda rektörlerin atanmasından da sorumludur (Arabacı ve Karabatak, 2013: 129). Türkiye’de ise tüm üniversiteler YÖK’e bağlıdır ve finansman ihtiyaçları devlet tarafından giderilir.

Türkiye’de 2014 yılı Yükseköğretim Bilgi Sistemi verilerine göre, yükseköğretimde okullaşma oranı % 40’dır (YÖK, 2014). Şangay’da bu oran % 80’lere çıkmaktadır (OECD, 2010: 94). Şangay’da yükseköğrenim oranı Türkiye’nin iki katıdır. Şangay’da yükseköğrenim oranının bu denli yüksek olmasının sebebi, Şangay’a Çin’in diğer eyaletlerinden ve yurt dışından çok sayıda üniversite öğrencisinin gelmesidir. Şangay ve Pekin Çin’in üniversite eyaletleri olarak bilinir. Şangay’daki üniversitelerde bulunan yabancı öğrencilerin oranı %15’tir (Yang, 2014). Türkiye’de devlete bağlı üniversite sayısı 114 iken bu sayı Şangay’da 61’dir.

Eğitim Yönetimi

Çin Halk Cumhuriyeti’nde kendi eğitim politikasını ve programını hazırlayabilen birkaç eyaletten biri de Şangay’dır. Şangay’da temel eğitim “İki Kademeli Yönetim” (Two-tier Government, Two-tier Management) adı verilen bir sistemle yürütülmektedir. Bu sisteme göre Şangay Belediyesi Hükümeti ile Şangay Belediyesi Eğitim Komisyonunun görevi eğitim politikalarını belirlemek, eğitim denetimi yapmak ve okulların performansını değerlendirmektir

(Jinjie, 2012: 6). Merkezi hükümetin onayı ile Şangay ve diğer bölgesel yönetim birimleri kendi öğretim programlarını geliştirebilir ve uygulayabilirler. Şangay’da resmi okullar kendi sosyal çevrelerine göre, maddi imkânlarını ve öğrencilerin ilgi ve ihtiyaçlarını göz önünde bulundurarak, kendilerine uygun öğretim programını seçebilir ya da geliştirebilirler (Demir ve Yavuz, 2014: 117).

Şangay eyaletindeki eğitimden sorumlu olan Şangay Belediyesi Eğitim Komisyonunun tüm eğitim işlerinden sorumlu okul öncesi, ilköğretim, ortaöğretim, mesleki lise ve yetişkin eğitiminden yükseköğrenime kadar 19 farklı bölümü vardır. Bu 19 eğitim bürosu erken eğitimden yükseköğretime kadar olan eğitim hizmetleriyle ilgilenmektedirler. Şangay Eğitim Komisyonu ve İşçi ve Sosyal Güvenlik Bürosu mesleki eğitimde ortak sorumluluğa sahiptir (UVM, 2015: 2). Şangay’da ayrıca, okul çağındaki çocuklara daha iyi hizmet verilebilmesi için Toplum Eğitim Komiteleri adlı kuruluşlar vardır. Bu kuruluşlar, toplumda eğitim anlayışı farkındalığı ve toplumun ekonomik ve sosyal gelişimini sağlamak, eğitim çevresini düzenlemek ve topluma ahlaki değerler ve vatandaşlık bilinci kazandırmak için etkinliklerde bulunmaktadır (Jinjie, 2012: 6).

Türkiye’de eğitim Milli Eğitim Bakanlığının sorumluluğundadır. Milli Eğitim Bakanlığı merkez teşkilatı; Bakanlık, Talim ve Terbiye Kurulu, ana hizmet birimleri ve denetim birimleri ile yardımcı birimlerden oluşur (Erdem, 2009: 8). Bakanlık makamında, bakan, müsteşar ve müsteşar yardımcıları bulunur. Bakan ilgili mevzuata, hükümet programına ve milli siyasete uygun olarak diğer bakanlıklarla ve eğitimle alakalı diğer kuruluşlarla koordinasyon ve işbirliğinden sorumludur. Müsteşar, bakanın yardımcısıdır ve bakanlığın amaç ve politikalarına ve ilgili mevzuatlara uygun olarak bakanlık hizmetlerini düzenler ve yürütür. Talim ve Terbiye Kurulu bakana bağlı bir karar organıdır ve eğitimle alakalı her konuda bakanlığa yardımcı olur. Eğitim sistemini, eğitim plan ve programlarını programlara göre ders kitaplarını ve bütün ders araç ve gereçlerini düzenler, Milli Eğitim Şuralarını tertipler ve yürürlüğe konulması gereken işlemleri düzenler ve ilgili makamlara sunar (Ada ve Baysal, 2009: 60).

Türkiye’nin ve Şangay’ın eğitim yönetimleri karşılaştırıldığında, göze çarpan en önemli bulgu Şangay’da eğitim yönetiminin Türkiye’ye göre daha yerel olmasıdır. Türkiye’de eğitim yönetimi sistemi merkezidir ve alınan kararlar hiyerarşik bir şekilde üstten en alt birimlere kadar uzanır. Şangay ise merkezi hükümetin onayı ile kendi eğitim programlarını geliştirebilir ve uygulayabilir hatta okullar kendi bulundukları bölgenin şartlarına ve öğrenci durumlarına göre kendilerine uygun öğretim programını seçebilirler. İki farklı kademe sistemini (6+3+3, 5+4+3) kullanmaları bunun en büyük örneği olarak gösterilebilir. Çünkü 9 yıllık zorunlu eğitim

dışında okullara hangi kademe sistemini kullanacakları şart koşulmamıştır (Jinjie, 2012: 5). Diğer önemli bir farklılık ise, Şangay’da eğitim yönetiminde Belediye Hükümetinin söz sahibi olmasıdır. Belediye ve Belediye Eğitim Komisyonu eğitimle ilgili kararları birlikte almakta ve yürürlüğe koymaktadır. Türkiye’de belediyelerin böyle bir müdahalesi söz konusu değildir, belediyeler ancak alt yapı ve eğitim finansmanı konusunda taşra teşkilatlarına ve okullara yardımcı olabilmektedir.

Eğitim Finansmanı

Şangay’da temel eğitimin giderleri belediye hükümetine bağlı il ve ilçe teşkilatları tarafından karşılanmaktadır. Eğer yerel teşkilatlar eğitim giderlerini karşılamakta zorlanırlarsa belediye hükümetinden finansal destek alabilmektedirler (UVM, 2015: 8). Yükseköğretim kurumları belediye hükümetinden aldığı desteğin yanında farklı finansal kaynaklardan yararlanabilmektedir. Bu bağlamda, Çin’in genelinde olduğu gibi Şangay’da da üniversitelere bağlı şirketler kurulmaya başlanmış ve üniversitenin sanayi ile işbirliğinin ve finansal desteğin artırılması amaçlanmıştır (Balcı ve Wu, 2011). Bu kaynaklara ek olarak öğrenci harçları, sivil toplum kuruluşlarının destekleri ve özel bağışlar Şangay eğitim kurumlarına finansman desteği sağlamaktadır (Cheng ve Yip, 2006: 30).

Türkiye’de ise eğitim finansmanı, Milli Eğitim Bakanlığı, YÖK, katkı payı ve bağışlarla sağlanmaktadır. Başlıca gelir kaynakları; genel bütçeden ayrılan paylar, eğitime katkı payı, öğrenci katkı payı döner sermaye gelirleri, dış ülke ve devletlerden sağlanan fonlar ve halk ve kuruluşlardan gelen bağışlardır (Ada ve Baysal, 2009: 74).

Öğretmen Eğitimi

Şangay Belediyesi Hükümeti okulların yönetim ve öğretim kadrosunun gelişimine büyük önem vermektedir. Bu doğrultuda, anaokulu, ilk ve orta dereceli okulların toplam öğretim kalitesi giderek yükselmekte ve lisans ve lisansüstü dereceli öğretmenlerin sayısı artmaktadır. Şangay’da anaokulu öğretmenleri okul öncesi eğitim okulları veya öğretmen eğitimi okullarından mezun olmak zorundadır (UVM, 2015). İlkokul, ortaokul ve lise öğretmeni olabilmek için öğretmen kolejlerini, veya normal üniversiteyi bitirmek ya da yüksek lisans yapmak gerekmektedir. Çin’in genelinde öğretmen yetiştiren kurumlar, öğretmen kolejleri ve normal üniversitelerdir. Bazı liselerde görev yapmak için yüksek lisans şartı aranmaktadır (MEB, 2015,a). Şangay’da 90 bine yakın öğretmenin çalıştığı OECD raporlarında görülmektedir. Bunların 52 bini ortaöğretim kurumlarında 38 bin civarı da ilkokullarda görev yapmaktadır (OECD, 2010).

Şangay’da öğretmenlerin nitelikli eğitim vermesi ve kendilerini geliştirmeleri çok önemlidir. Bu nedenle, Şangay bazı reformist sistemlere başvurmuştur. Şangay’da eğitimdeki yeni değişiklikleri takip edebilmek ve temel eğitimdeki öğretmenlerin, müdür yardımcılarının ve müdürlerin mesleki gelişimlerini arttırmak için eğitim programları düzenlenmeye başlanmıştır. Çin’in öğretmenler için şart koştuğu sürekli eğitim programları ilk kez Şangay eyaletinde başlamıştır. Bu programa göre her öğretmen beş yıl içinde 240 saatlik orta düzey mesleki eğitim programını tamamlamalıdır. Üst düzeydeki öğretmenler (kıdemli öğretmenler) beş yıl içerisinde 540 saat mesleki eğitimden geçmektedirler. Bu eğitim programlarının %50’si okul tabanlı eğitimleri kapsarken diğer yarısı online bir veri tabanı sayesinde okulda ders programlarının nasıl uygulanacağını, araştırma makalelerini ve en iyi uygulama örneklerini kapsamaktadır (NCEE, 2015).

2005 yılında Şangay, etkili idarecilerin ve öğretmenlerin, eğitimi daha ileriye götürebilmeleri adına bir proje uygulamaya koymuştur. Projenin temel hedefi, güçlü yönetim ve gelişim potansiyeline sahip 200 girişimci okul müdürünün seçilmesi ve diğer beş yılda bu sayının 1000’e çıkarılması ve içlerinden 100 kişinin örnek müdür ve katılımcı olarak uluslararası değişim ve ortaklıklara iştirâkının sağlanmasıdır. Son olarak on adayın örnek müdürlerin arasından seçilip ülke çapında bir üne kavuşturulmasıdır. İkinci görev olarak, seçilen 1000 idarecinin çeşitli konularda eğitimci olarak çalışması amaçlanmıştır (XiaoMing, 2007, akt. Jinjie, 2012: 12). Beş yıldan sonra sayının 5000’e ulaşacağı ve 500’ünün araştırma lideri ya da uzman öğretmen gibi belediyenin anahtar öğretmeni olarak özel eğitim alacağı umulmaktadır. Bu öğretmenlerin içinden seçilen 100 öğretmen ise eğitimde öncü teorileriyle, güçlü sınıf hâkimiyeti, reform ve araştırmalarıyla ve uluslararası eğitim çalışmalarında aktif olmasıyla ünlü bireyler olarak yetiştirilecektir (Jinjie, 2012: 12). Elde edilen verilere göre, Şangay’da 600’ün üzerinde kıdemli öğretmen ve 100’ün üzerinde kıdemli müdür bulunmaktadır. Öğretmen ve idarecilerin %72’si şehir merkezlerinde, %18’i kenar mahallelerde, %10’u ise kırsal kesimlerde çalışmaktadır (Zhang ve Kong, 2012).

Türkiye’de cumhuriyet dönemi boyunca İlk ve Orta Öğretmen Okulları, Köy Enstitüleri ve Yüksek Öğretmen Okulları gibi birçok öğretmen eğitimi programı uygulanmıştır. Öğretmen Yetiştiren kurumlar 1981 yılında 2547 sayılı yükseköğretim kanunuyla yerini üniversitelere devretmiştir (Öztürk, 2010). Günümüzde öğretmen eğitimi üniversiteler bünyesindeki eğitim fakültelerinde dört yıllık lisans programı dahilinde ve alan eğitimi veren diğer fakülte öğrencilerine dört yıllık lisans programlarına ek olarak pedagojik formasyon sertifikası verilmesi suretiyle yapılmaktadır.

Türkiye’de okul öncesi öğretmenleri farklı kaynaklardan yetişmektedir. Dört yıllık okul öncesi öğretmenliği, dört yıllık çocuk gelişimi ve eğitimi, iki yıllık çocuk gelişimi, dört yıllık sınıf öğretmenliği programları ile kız meslek liselerinin okul öncesi programlarından mezun olanlar MEB ve Sosyal Hizmetler Çocuk Esirgeme Kurumu’na bağlı okul öncesi eğitim kurumlarında çalışabilmektedirler (Ural ve Ramazan, 2007: 53). Şangay’da ise anaokulu öğretmenleri iki ile dört yıl arası eğitim süreleri olan okul öncesi öğretmen okullarında ya da öğretmen okullarında eğitim almaktadır (UVM, 2015).

Türkiye’de sınıf öğretmenleri ve ortaokul branş öğretmenleri dört yıllık programlar dahilinde eğitim fakültelerinden mezun olarak öğretmen olabilmektedirler. Şangay eğitim sisteminde ise ilkokul öğretmenleri eğitim süreleri üç ile dört yıl arası değişen öğretmen kolejlerinden, ortaokul öğretmeni olmak isteyenler de dört yıllık öğretmen kolejlerinden ya da normal üniversitelerden mezun olmak zorundadırlar.

Türkiye’de liselerde branş öğretmeni olabilmek için, eğitim fakültelerinde ilgili alanlarda dört yıllık lisans yapma şartı vardır. Ayrıca, eğitim fakülteleri dışında, alan eğitimi almış öğrenciler YÖK tarafından belirtilen kontenjanlar dahilinde pedagojik formasyon sertifikası alarak öğretmen olabilmektedirler. Şangay’da lise öğretmeni olabilmek için en az dört yıllık öğretmen koleji ya da alan eğitimi veren bir üniversiteden mezun olmak gerekmektedir. Ayrıca Şangay’da bazı üst düzey akademik eğitim veren liselerde görev yapabilmek için yüksek lisans yapma şartı aranmaktadır (MEB, 2015,a).

Türkiye ve Şangay’ın öğretmen eğitimi sistemindeki en belirgin fark, Şangay’ın öğretmen eğitimine sadece hizmet öncesi değil, öğretmenlerin göreve başlamalarından sonra da önem vermesidir. Şangay göreve başlayan öğretmenlerinden beş yıl içinde en az 240 saatlik orta düzey mesleki eğitim programını tamamlamalarını istemektedir. Üst düzeydeki uzman öğretmenler ise 540 saatlik mesleki eğitimden geçirilmektedir. Bu eğitimler, ders içi uygulama faaliyetleri, öğretim yöntem ve teknikleri, araştırma yolları gibi güncel ve faydalı bilgileri kapsamaktadır.

Hizmet İçi Öğretmen Eğitimi

Şangay’da öğretmenlik mesleğinin gelişimine çok önem verilmektedir. Çin, öğretmenler için iyi organize edilmiş bir iş başında eğitim sistemine sahiptir. Bu sistemde eşsiz bir öğretim, sınıf içi grup tartışmaları, öğretim teknikleri üzerine ortak çalışmalar yapılmakta, sistematik öğretmen deneyimleri paylaşılmakta ve mesleki seminerler düzenlenmektedir (XiaoMing, 2007, akt. Jinjie, 2012: 12). Şangay bu bağlamda, iş başında öğretmen eğitimi ve mesleki gelişimi ilk ve ortaokullar üzerinde durarak, öğretmen-öğrenci etkileşimine yönelik yapılmasını

ön görmektedir. Şangay’da *öğretim ve araştırma grupları, sınıf grupları ve ders planlama* olmak üzere üç temel hizmet içi eğitim biçimi vardır (Jinjie, 2012: 13). Öğretim ve araştırma gruplarında öğretmenler aynı eğitim konularında çalışmalar yaparak öğretme ve öğretim alanında kendilerini geliştirirler. Sınıf çalışmasında, aynı ders ve sınıfları okutan öğretmenler, dönüşümlü ya da gönüllü olarak bazı konularda gerçek sınıf ortamında öğrencilere ders anlatırlar. Bu dersler sırasında öğretmenler gerekli gördükleri yerde meslektaşlarına dönütler vererek dersin zenginleştirilmesini sağlamaya çalışırlar ve birbirlerini değerlendirirler (Zhang ve Kong, 2012). Ders planlaması ise, bir bakıma öğretim ve araştırma grupları ve sınıf gruplarında yapılan çalışmaların kâğıda döküm aşamasıdır. Bu çalışmada, öğretmenler sürdürülebilir bir mesleki gelişim için ders içi öğretim tekniklerini ve mesleki standartları kullanarak ders planları hazırlamaktadırlar (Jinjie, 2012: 13).

Türkiye’de hizmet içi eğitim, Milli Eğitim Bakanlığına bağlı Öğretmen Yetiştirme ve Geliştirme Genel Müdürlüğünün üniversiteler, resmi ve özel kuruluşlar ve sivil toplum kuruluşları ile işbirliği içinde, MEB personelinin ihtiyaçları doğrultusunda yapılan faaliyetleri kapsamaktadır (MEB, 2015,e). Öğretmen Yetiştirme Genel Müdürlüğü yapılacak faaliyetleri ve tarihlerini her öğrenim yılından önce belirler, öğretmenler de kendi alanlarıyla ilgili faaliyetlere önceden başvurarak, yeterli kontenjan dâhilinde onayları aldıktan sonra faaliyetlere katılırlar. Bu faaliyetler zorunlu olmamakla beraber, gerekli görüldüğü takdirde taşra teşkilatları (il ve ilçe milli eğitim müdürlükleri), öğretmenlerine belirli alanlarda eğitim seminerlerini zorunlu tutabilmektedir. Şangay’da hizmet içi eğitim Türkiye’den farklı olarak sistematik bir biçimde verilmektedir ve katılım zorunluluğu vardır. İş başında eğitim seminerleri olarak adlandırılan hizmet içi eğitim faaliyetlerinde öğretmenler uygulamalı öğretim, sınıf içi grup tartışmaları, öğretmen deneyimleri ve öğretim teknikleri üzerine ortak çalışmalar yapmaktadırlar.

Sonuç ve Öneriler

Çalışmada Türkiye ile Şangay eğitim sistemleri belirli temel özellikleri açısından karşılaştırılmıştır. Elde edilen sonuçlar tablo halinde aşağıda sunulmuştur (Tablo 1).

Tablo 1. Türkiye ve Şangay Eğitim Sistemlerinin Belirli Başlıklar Altında Karşılaştırılması

Karşılaştırılan Alan	Türkiye	Şangay
Genel eğitim sistemi	(4+4+4) 4’er yıllık ilkökul, ortaokul ve lise eğitimini içermektedir	(5+4+3) ya da (6+3+3) 5-6 yıllık ilkökul, 4-3 yıllık ortaokul ve 3 yıllık lise eğitimini içermektedir.
Genel amaçlar	Türk milletinin milli, manevi değerlerine bağlı, hür ve bilimsel	Yüksek Çin vatandaşlığı bilincinin ve ülkenin genel yapısına uygun ahlaki

	düşünme gücüne sahip yaratıcı ve verimli yurttaşlar yetiştirmek ve meslek edinmelerini sağlamak.	değerler, iyi bir gelişim, eğitim ve disiplin kazandırılması.
Zorunlu eğitim	12 yıldır. İlkokul, ortaokul ve lise kademelerini kapsamaktadır.	9 yıldır. İlkokul ve ortaokul kademelerini kapsamaktadır.
Program	Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı tarafından belirlenir. Merkezidir.	Çekirdek programın yanında, geliştirilmiş öğretim ve araştırma temelli öğretim programları vardır.
Okul öncesi	37-66 ay arasını kapsar. Zorunlu değil. Okullaşma oranı %64.	0-6 yaş arasını kapsar. Zorunlu değil. Okullaşma oranı %95.
İlkokul	Dört yıl sürer ve zorunludur. Okullaşma oranı %96.	5-6 yıllık programlar vardır. Zorunludur. Okullaşma oranı %99.9
Ortaokul	Dört yıl sürer ve zorunludur. Okullaşma oranı %94.35.	Dört ya da üç yıllık programlar vardır ve zorunludur. Okullaşma oranı %99.9.
Lise (genel/meslek)	Dört yıl sürer ve zorunludur. Okullaşma oranı %79.37. Meslek lisesi okullaşma oranı %54.	Üç yıl sürer. Zorunlu değil. Okullaşma oranı %98. Meslek lisesi okullaşma oranı %59.
Yükseköğrenim	Ortalama 4-6 yıl arasındır. 114 devlet üniversitesi vardır. Okullaşma oranı %40.	Ortalama 4-5 yıl arasındır. 61 devlet üniversitesi vardır. Okullaşma oranı %80.
Eğitim yönetimi	Eğitimden MEB sorumludur. 16 ana birim 14 yardımcı birim ve 5 danışma ve denetim biriminden oluşur. Merkezidir. Merkezden alınan kararlar taşra teşkilatlarınca uygulanır.	İki kademeli yönetim vardır., Şangay Belediyesi Hükümeti ve Şangay Belediyesi Eğitim Komisyonu. Yereldir. Eğitimin Komisyonunun 19 birimi eğitim işlerinden sorumludur.
Eğitim finansmanı	MEB, YÖK, katkı payları, özel fonlar ve bağışlar finanse eder.	Belediye Hükümeti, yerel teşkilatlar, sivil toplum kuruluşları, öğrenci harçları ve bağışlar finanse eder.
Öğretmen eğitimi	4 yıllık eğitim fakültesi mezunları ve alan eğitimi fakültelerinden mezun olup pedagojik formasyon sertifikası alanlar öğretmen olabilir.	Okul öncesinde 2-4 yıllık öğretmen okulları ya da okul öncesi öğretmen okulu mezunları, diğer kademelerde 3-4 yıllık öğretmen kolejleri veya normal üniversite mezunları öğretmen olabilir.

İlgili alanyazın incelendiğinde Türkiye ile birçok ülkenin farklı değişkenler açısından karşılaştırıldığı, ancak Şangay'ı direk olarak Türkiye ile karşılaştıran bir çalışmanın olmadığı, ancak Şangay'ın farklı ülkelerle beraber İngilizce programının (Demir ve Yavuz, 2014) ve öğretmen yetiştirme sisteminin (Orakçı, 2015) incelendiği araştırmaların olduğu tespit edilmiştir. Ayrıca Şangay, PISA sonuçlarında gösterdiği başarı nedeniyle bazı raporlara (OECD, 2010; PISA.MEB, 2013; Şirin ve Vatanartıran, 2014) konu olmuştur. Demir ve Yavuz (2014: 126) Japonya, Finlandiya, Kore, Şangay (Çin) ve Türkiye'nin İngilizce öğretim programlarını karşılaştırdıkları çalışmalarında, İngilizce ders saatlerinin farklılık gösterdiğini, tüm ülkelerin dört dil becerisine önem verdiğini ancak sınıf içi uygulamaların farklılık gösterebileceğini ifade etmişler ve Finlandiya'nın İngilizce öğretiminde çekirdek program kullandığını, Şangay ve diğer ülkelerin ise İngilizce öğretiminde iletişimsel yaklaşım

doğrultusunda çoklu ortam materyallerini kullandıklarını ve Kore, Türkiye ve Şangay'ın ölçme değerlendirmede alternatif değerlendirme yöntemlerini uyguladıklarını belirtmişlerdir. Orakçı (2015: 32) Şangay'la birlikte Hong Kong, Singapur, Japonya ve Güney Kore'nin öğretmen yetiştirme sistemlerini incelemiştir. Genel olarak bu ülkelerde öğretmenlere mesleki gelişim açısından yoğun bir uygulama eğitimi verildiğini, mesleki gelişim kurslarının ve öğretmen performanslarının maaş, kıdem ve terfide önemli etkileri olduğunu ve söz konusu ülkelerin öğretmen seçiminde ulusal sınav, mülakat, kişilik testi gibi çoklu seçme kriterlerini kullandıklarını belirtmiştir. Ayrıca Orakçı (2015: 34), Şangay'ın öğretmen yetiştirme programlarında metodoloji, pedagoji ve alan eğitimi verdiğini ve öğretmenlerin iş başında eğitim programlarına katılmak zorunda olduklarını ifade etmiştir.

Türk eğitim sisteminde cumhuriyetin ilanından bu yana birçok köklü değişiklikler olmuş, eğitim programlarında yeniliklere gidilmiştir. Özellikle son yirmi yılda, 1997'de kesintisiz 8 yıllık eğitime geçilmesiyle birlikte Türkiye'de okullaşmaya önem verilmeye çalışılmıştır. Yine aynı tarih itibarıyla, Milli Eğitimi Geliştirme Projesi (MEGP) kapsamında gerçekleştirilen Fakülte-Okul İşbirliği Modeliyle, Eğitim Fakülteleri yeniden yapılandırılarak öğretmenlik uygulamaları dersleri öğretmen yetiştirme programlarında yer almıştır. Bu yapılandırmayla birlikte hem üniversitelerin hem de ilk ve orta dereceli okulların eğitim programlarında da değişikliklere gidilmiştir. Ancak çok geçmeden yapılan bu değişikliklerde aksaklıklar ortaya çıkmaya başlamıştır. Çünkü sekiz yıllık kesintisiz eğitim ile birlikte özellikle orta kademede öğretmen açığı doğmuş ve gerekli alt yapı hizmetleri tam olarak hesaplanamadığı için okul, derslik ve materyal eksiklikleri yaşanmıştır. Bu eksikliklerin giderilmesi için geçici ve acil önlemlere başvurulmuş, çağın ve ülkenin nasıl bir öğretmene ihtiyacı olduğundan ziyade nicel kaygılar güdülmüş ve alan dışından birçok öğretmene görev verilerek sayısal eksiklikler giderilmeye çalışılmıştır (Kavcar, 2002: 7). Verilen eğitimden istenilen düzeyde verim alınamaması ve gelen eleştiriler üzerine üzerine YÖK 2006 yılında yeniden bir düzenlemeye gitmiştir. Ancak bu iyi niyetli çabalar beyhude kalmıştır. Çünkü Türkiye'de genellikle eğitim programları ve eğitim kurumlarının işleyişi ile ilgili yasal düzenlemeler üzerinde yoğunlaşmış ve bunların düzeltilmesiyle iyi öğrencilerin yetiştirileceği sanılmıştır (Yılman, 2006). Avrupa ve Amerika'dan örnek alınan eğitim programları ve eğitim kurumlarının özünden çok şekil yönüne bakılmış ve Türkiye'deki uygulamalarının belli bir zaman diliminde başarısızlığa uğramasından sonra bir başka ülkenin programının denenmesi yoluna gidilmiştir. Türkiye'nin, batıda uygulanan çeşitli eğitim programlarından yararlanarak kendisine özgü bir eğitim anlayışını tam olarak geliştirememesi bu arayışın günümüzde de sürmesine neden olmuştur

(Ada ve Baysal, 2009: 92). Bunun en belirgin örneklerinden birini 2012 yılında 12 yıllık kesintisiz zorunlu eğitime geçilmesinde görmekteyiz. Liselerde okullaşma oranının artırılması kaygısıyla geçmiş uygulamalarda olduğu gibi gerekli alt yapı hizmetleri düşünülmeden geçilen bu sistemde nitelikten çok niceliksel bir büyümenin hedeflendiği gözlemlenmekte ve dolayısıyla istenilen gelişmişlik düzeyine ulaşılamamaktadır.

Şangay eğitim sisteminde ülkemizdeki gibi sürekli bir program arayışı yaşanmamaktadır. 1986 yılında 9 yıllık zorunlu eğitime geçilmesinden bu yana aynı program devam etmektedir. Üstelik liseye devam etme zorunluluğu olmamasına rağmen okullaşma oranı Türkiye'nin üzerindedir. Şangay eğitim sisteminde de ülkemizde olduğu gibi ilkokuldan sonra ortaokula geçişte adrese dayalı nüfus kayıt sistemi prosedürleri uygulanmaktadır. Bu sisteme göre her öğrenci adresinin kayıtlı olduğu okula gitmektedir. Türkiye'dekine benzer bir başka özellik de Şangay'da üniversitelere geçişte sınavların olmasıdır. Ancak Şangay eğitim sistemindeki sınavlar Türkiye'deki gibi ezbere dayalı ya da bilgiyi ölçen nitelikte değil, öğrencinin günlük hayatında karşılaşılabileceği problemleri çözmeye dayalı sorulardan oluşmaktadır. Açık uçlu soru kültürünü sistemine çoktan yerleştirmiş olan Şangay, eğitimini de bu yönde dizayn ederek araştırmaya, eleştirel ve yaratıcı düşünmeye yönelik öğretim programları geliştirmiştir.

Şangay'ın uluslararası değerlendirmelerdeki (PISA, TIMSS) başarıları da eğitimdeki bu reformlarına dayandırılmaktadır. Şangay geçmişte belli başlı okullardan elde ettiği başarıyla yetinmeyip, eğitimde her anlamda fırsat eşitliği sağlayarak başarıyı ülke geneline yaymaya çalışmıştır. Bu gerçekleştirilirken, öğretmen eğitime ve öğretmenlerin meslek içi gelişimine önem verilmiş ve ezbere dayalı eğitimden, çok yönlü analitik düşünebilen, öğrendiklerini günlük hayatta uygulayabilen bireylerin yetiştirilmesine geçilmiştir. Şangay eğitim reformunu liseye ve üniversiteye giriş sınavları gibi merkezi sınavlarına da yansıtmıştır. Sınavlarda yaratıcı, eleştirel ve pratik becerilerin ölçülmesine ağırlık verilmiştir. Reformist girişimlerini esnek öğretim programlarıyla destekleyen Şangay, program içeriklerini disiplinler arası (doğa bilimleri- beşeri bilimler vb.) birleştirerek öğrencilerini gerçek hayata daha fazla adapte etmiş ve öğrencilerinde sadece akademik kaygı gütmeyerek, alternatif programlarla ders dışı bedensel ve kişisel gelişim etkinliklerine de ağırlık vermiştir (OECD, 2010; Şirin ve Vatanartıran, 2014: 37).

Öneriler

Elde edilen sonuçlar ışığında Türkiye eğitim sistemine yönelik şu önerilerde bulunulabilir:

-
- Öğrencileri merkeze almak, onların öğrenmelerini kolaylaştırmak, öğrendiklerini kalıcı hale getirmek ve uygulayabilmek adına, öğretim programlarında yerel anlamda esneklikler sağlanabilir.
 - Eğitimde daha fazla fırsat eşitliği sağlamak adına, ülkenin sosyo-ekonomik bakımdan dezavantajlı bölgelerinde ve mahallelerinde bulunan okulların fiziksel şartları ve öğretmen niteliği artırılabilir. Özellikle büyük şehirlerin yoksul semtlerinde ve kenar mahallelerinde öğrenim gören çocuklara daha fazla imkânlar sunularak, eğitimde topyekün bir kalite yükselişi sağlanabilir.
 - Merkezi sınavlarda sadece çoktan seçmeli sorulara ya da ezbere dayalı sorulara başvurulmayıp, öğrencileri analitik, yaratıcı ve eleştirel düşündürebilen ve gerçek hayatla bağdaştırabilen açık uçlu ya da daha farklı soru tipleri sorulabilir.
 - Şangay'ın öğretmen eğitiminde yaptığı revizyonlar ve eğitimde yakaladığı kalite göz önünde bulundurulduğunda, Türkiye'nin öğretmen adaylarının seçiminden yetiştirilmesine ve atanmasına kadar bir takım revizyonlarda bulunması önerilebilir. Örneğin öğretmen adaylarının seçimi tek bir sınava bağlanılmayıp, kişilik testi ve mülakat gibi çoklu değerlendirme tekniklerine başvurulabilir. Öğretmen yetiştirilmesinde uygulama eğitimine daha ağırlık verilerek, uygulamanın öğretmen atamalarında bir kriter olması sağlanabilir.
 - Türkiye'deki hizmet içi eğitim programları, öğretmenlerin birbirini gözlemleyip dönüt düzeltmeler verdiği, farklı öğretim tekniklerinin uygulamaya döküldüğü, yeni ve deneyimli öğretmenlerin birbirleriyle etkileşim içinde olduğu, çalışmalarda gösterilen performansın ödül ve kademe artışlarında bir ölçüt olduğu ve örnek çalışmaların ulusal çapta internet ağları aracılığıyla sergilendiği gerçek anlamda etkili programlar olarak düzenlenebilir.

Kaynakça

- Ada, S. ve Baysal, N. (2009), “Türk Eğitim Sistemi”, A. Sefer ve N. Baysal (Ed.), *Eğitim Yapıları ve Yönetimleri Açısından Çeşitli Ülkelere Bir Bakış*, Pegem Akademi Yayıncılık, Ankara, s.37-95.
- Arabacı, İ. B. ve Karabatak, S. (2013), “Çin Yükseköğretim Yönetim Sistemi İle Türk Yükseköğretim Yönetim Sisteminin Karşılaştırılması”, *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 23(2), s.125-138.
- Balcı, S. ve Wu, H. (2011), “Çin Halk Cumhuriyetinde Yükseköğretim Sisteminin Reformu ve Gelişimi”, *Uluslararası Yükseköğretim Kongresi: Yeni Yönelişler ve Sorunlar*, 27-29 Mayıs, İstanbul, s.1867-1875.
- Cheng, K. M. and Yip, H. K. (2006), *Facing the Knowledge Society: Reforming Secondary Education in Hong Kong and Shanghai*, World Bank: Education Working Paper Series No 5, October, Washington DC.
- Demir, Y. ve Yavuz, M. (2014), “Finlandiya, Japonya, Kore, Çin (Şangay) ve Türkiye’deki İngilizce Dersi Öğretim Programlarının Karşılaştırmalı Olarak İncelenmesi”, *Medirerranean Journal of Humanities*, 4(1), s.115-128.
- Erdem, M. (2009), “Türk Eğitim Sistemi”, A. Balcı (Ed.), *Karşılaştırmalı Eğitim Sistemleri, İkinci Baskı*, Pegem Akademi Yayıncılık, Ankara, s. 1-28.
- Ergün, M. (1985), “Karşılaştırmalı Eğitim”, *Malatya: İnönü Üniversitesi Eğitim Bilimleri Bölümü*: <http://www.egitim.aku.edu.tr/kegitim>. Pdf, (20.09.2015).
- Gömlüksiz, M. N. ve Kılınç, H. H. (2014), “Lise 12. Sınıf Öğrencilerinin İngilizce Öz Yeterlik İnançlarına İlişkin Görüşleri”, *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 24(2), s.43-60.
- Jinjie, X. (2012), *Shanghai, The History, Culture and Development of Basic Education Sciences*, Shanghai PISA Center, Shanghai Academy of Education Sciences, Sino-Finnish Seminar On Education Systems, Shanghai.
- Karasar, N. (2012), *Bilimsel Araştırma Yöntemi*, 24. Baskı, Nobel Yayıncılık, Ankara.
- Kavcar, C. (2002), Cumhuriyet Döneminde Dal Öğretmeni Yetiştirme. *Anadolu Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 35(1-2), s. 1-14.
- Lauwerys, J. A., Varış, F. ve Neff, K. (1979), *Mukayeseli Eğitim*, İkinci Baskı, Ankara Üniversitesi Eğitim Fakültesi Yayınları, Ankara.
- MEB, (2012). *12 Yıl Zorunlu Eğitim Sorular ve Cevaplar*, http://www.meb.gov.tr/duyurular/duyurular2012/12Yil_Soru_Cevaplar.pdf , (28.11.2015).
- MEB, (2015,a), *Çin Halk Cumhuriyeti Eğitim Sistemi*. [rdm.meb.gov.tr/yayinlar/Çin%20Eğitim%20Sistemi.pdf](http://db.meb.gov.tr/yayinlar/Çin%20Eğitim%20Sistemi.pdf), (16.11.2015).
- MEB, (2015,b), *Milli Eğitim İstatistikleri Örgün Eğitim*, http://sgb.meb.gov.tr/istatistik/meb_istatistikleri_orgun_egitim_2014_2015.pdf, (30.11.2015).
- MEB, (2015,c), *Haftalık Ders Çizelgeleri*, <http://ttkb.meb.gov.tr/www/haftalik-ders-cizelgeleri/kategori/7> (29.11.2015).
- MEB, (2015,d), *Katsayının Kalkması Meslek Lisesi Tercihini İkiye Katladı*, <http://www.meb.gov.tr/katsayinin-kalkmasi-meslek-lisesi-tercihini-ikiye-katladi/haber/7936/tr>, (29.11.2015).
- MEB, (2015,e), *2015 Yılı Öğretmenlerin Hizmet İçi Eğitim Planı Ve Yetki Onayı*, http://oyegm.meb.gov.tr/dosyalar/planlar/2015/2015_Yetki_Plan_Onay.pdf, (29.11.2015).

- NCEE, (2015), *Shanghai-China Overview*, <http://www.ncee.org/programs-affiliates/center-on-international-education-benchmarking/top-performing-countries/shanghai-china>, (16.11.2015).
- OECD, (2010), *Shanghai and Hong Kong: Two Distinct Examples of Education Reform In China. Strong Performers and Successful Reformers In Education: Lessons From PISA For The United States*, www.oecd.org/.../hongkongchina/46581016, (16.11.2015).
- OMEP, (2013), *Pre-school Education in Shanghai*, <http://omep2013.age06.com/index.php?a=index&m=Page&id=33>, (16.11.2015).
- Orakçı, Ş. (2015), “Şangay, Hong Kong, Singapur, Japonya ve Güney Kore’nin Öğretmen Yetiştirme Sistemleri’nin İncelenmesi”, *E-AJI (Asian Journal of Instruction)*, 3(2). s.26-43.
- Özdemir, M. (2013), *Okul Öncesi Eğitim Oranı %64’e Çıktı*, <http://www.milliyet.com.tr/okul-oncesi-egitim-orani-64-e/gundem/detay/1773003>, (1.12.2015).
- Öztürk, C. (2010), “21. Yüzyılın Eşiğinde Türkiye’de Öğretmen Yetiştirme”, C. Öztürk (Ed.). *21. Yüzyılda Eğitim ve Türk Eğitim Sistemi*, Pegem Akademi Yayıncılık, Ankara, s.182-188.
- PISA. MEB, (2013), *PISA 2012 Ulusal Nihai Raporu*, http://pisa.meb.gov.tr/?page_id=22, (15.01.2016).
- Sel, V. G. (2004), “Dünyada ve Türkiye’de Karşılaştırmalı Eğitim: Kavram, Kapsam ve Eğilimler”, *XIII. Ulusal Eğitim Bilimleri Kurultayı*, 6-9 Temmuz, Malatya.
- Şirin, S. ve Vatanartıran, S. (2014), *Pisa 2012 Değerlendirmesi: Türkiye İçin Veriye Dayalı Eğitim Reformu Önerileri*, No. 549, TÜSİAD, İstanbul.
- Ural, O. ve Ramazan, O. (2007), “Türkiye’de Okul Öncesi Eğitimin Dünü ve Bugünü”, S. Özdemir, H. Bacanlı ve M. Sözer (Ed.), *Türkiye’de Okul Öncesi Eğitim ve İlköğretim Sistemi*, Türk Eğitim Derneği, Ankara.
- UVM, (2015), *Shanghai Education-Elementary*, <https://www.uvm.edu/~outreach/Shanghai%20Education-Elementary.pdf>, (16.11.2015).
- Wikipedia, (2015, a), *Çince*, <https://tr.wikipedia.org/wiki/Çince>, (16.11.2015).
- Wikipedia, (2015,b), *Türkiye’deki Üniversiteler Listesi*, https://tr.wikipedia.org/wiki/Türkiyedeki_üniversiteler_listesi, (04.01.2015).
- Yang, P. (2014), *Understanding Vocational Education Market in China*. CEREC Working Paper Series(6), <http://www.uta.fi/cerec/publications/workpaper>, (17.11.2015).
- Yılman, M. (2006), *Türkiye’de Öğretmen Eğitiminin Temelleri*, Nobel Yayın Dağıtım, Ankara.
- YÖK, (2014), *Yükseköğretim Bilgi Yönetim Sistemi ve Kurumsal Değerlendirme Raporu*, <http://www.yok.gov.tr/web/ogrenci/yuksekogretim-bilgi-yonetim-sistemi-vekurumsal-degerlendirme-raporu>, (01.12.2015).
- Zhang, M. and Kong, L. (2012), “An Exploration of Reasons For Shanghai’s Success in The OECD Programme For International Student Assessment (PISA) 2009”, [J]. *Front. Educ. China*, 7(1).